

**ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด**
**Administrative Factor of School Administrators Affecting School Effectiveness
Under the Office of Trat Primary Education Service Area**

วริศรา อรุณกิตติพร^{*1} ธนวิน ทองแพง^{**2} และ พงศ์เทพ จิระโร^{***3}

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

^{2,3}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

E-mail: newzzss.warit@gmail.com

Received: June 4, 2018 Revised: July 9, 2018 Accepted: July 19, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 1,143 คน และได้ตัวอย่าง จำนวน 288 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ตอน โดยตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .22 - .71 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20 - .69 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านลักษณะขององค์การ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะของบุคคล และด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถพัฒนา นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. สมการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สามารถทำนายประสิทธิผลได้ร้อยละ 51.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสร้างสมการทำนายในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.07 + .31 (X_4) + .13 (X_2) + .17 (X_1) + .12 (X_3)$$

$$\hat{Z} = .35 (Z_4) + .15 (Z_2) + .19 (Z_1) + .14 (Z_3)$$

คำสำคัญ: ปัจจัยการบริหาร ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

Abstract

The purpose of this research was to study administrative factor of school administrators affecting school effectiveness under the office of Trat primary education service area. The research populations were 1,143 primary school and opportunities expansion school teachers under the office of Trat primary education

service area. The sample consisted of 288 teachers obtained by stratified sampling. The instrument used to collect the data was a 5-level rating scale questionnaire with 2 parts. The first part questionnaire was about the administrative factors of school administrators with the discriminative power between .22 and .71 and the reliability equaled to .94. The second part of questionnaire was about the effectiveness of educational institutions with the discriminative power between .20 and .69 and the reliability equaled to .88. The statistics used in this research were mean, standard deviation, Pearson's product-moment coefficient analysis, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows:

1. The overall and individual administrative factors of school administrators including; the organizational characteristics aspect, environmental aspect, personal aspect and, administration policies and implementation under the office of Trat primary educational service area were at a high level.
2. The overall and individual school effectiveness including; the producing of high learning achievement student aspect, ability to develop the positive attitude students aspect, ability to transform and develop the environment compatibility school aspect and, problem solving ability in the school aspect under the office of Trat primary educational service area were at a high level.
3. The overall administrative factors of school administrators and school effectiveness under the office of Trat primary educational service area was a high level of correlation at the .01 level of significance.
4. The predicting equation of the school effectiveness could predict the effectiveness up to 51.30 percent at .01 significant level and the predicting equation of raw score is.

$$\hat{Y} = 1.07 + .31 (X_4) + .13 (X_2) + .17 (X_1) + .12 (X_3)$$

$$\hat{Z} = .35 (Z_4) + .15 (Z_2) + .19 (Z_1) + .14 (Z_3)$$

Keywords: Administrative Factors, School Effectiveness, Office of Trat Primary Education Service Area

บทนำ

การศึกษาจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม การทำให้บุคคลในชาติมีคุณภาพ มีศักยภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศนั้น ต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ บทบาทของผู้บริหารการศึกษา ก็เป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งแต่ละระดับจะมีบทบาทแตกต่างกันตามสถานภาพของแต่ละตำแหน่ง อย่างไรก็ตามบทบาทของผู้บริหารจะมีความเกี่ยวพันกันกับภารกิจของหน่วยงาน (ภารดี อนันต์นาวิ 2557) กระบวนการจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้น ย่อมต้องการผู้บริหารที่มีคุณภาพ มีทักษะที่เหมาะสม ดังนั้น ในกระบวนการจัดการศึกษาที่ดีของผู้บริหาร จำเป็นต้องอาศัยความกล้าหาญในการตัดสินใจที่รวดเร็วถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ องค์การที่มีผู้

ได้บังคับบัญชาที่มีความพึงพอใจในการทำงานสูง ผลที่ได้รับก็จะสูงตามไปด้วย ดังนั้น ผู้บริหารมีหน้าที่สร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ นั่นคือ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีพฤติกรรมการบริหารที่พึงประสงค์ (Hellriegel & Slocum 1976) ซึ่งแนวคิดของเขาสามารถนำมาใช้ได้เป็นอย่างดีกับระบบการบริหารในปัจจุบัน ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งมีการเปลี่ยนแปลงไปหลายด้าน การพิจารณาว่าสถานศึกษาจะมีประสิทธิผลหรือไม่นั้น พิจารณาได้จากตัวบ่งชี้ 4 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ประการที่สอง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ประการที่สาม ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และประการที่สี่ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน (Miskel and other 1983) ปัจจัยการบริหารตามแนวคิดของสเตียร์ เป็น

ปัจจัยการบริหารมีลักษณะเป็นแนวกว้างเหมาะที่จะนำมาใช้ในการบริหารงานในองค์กร การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามปัจจัยการบริหารภายในองค์กรจะช่วยสร้างความสามัคคี ช่วยให้ทราบถึงความต้องการของบุคลากรทั้งหมดช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงาน ทั้งนี้ยังเป็นการช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กร มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและทะนุถนอม ดังนั้น การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้นผู้บริหารจะต้องจัดองค์กรให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่และในสถานศึกษา (Steers 1977)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน การทำงานกระจายอำนาจหน้าที่ และบทบาทการดำเนินงานให้แก่สถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาต้องรับผิดชอบต่อผลการบริหารสถานศึกษาของตนตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม จากการบริหารงานที่ผ่านมามักจะประสบปัญหาและมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านต่างๆ ต่ำลง เป็นสาเหตุให้คุณภาพผู้เรียนนั้นปรากฏอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ และจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียน (Ordinary National Educational Test : O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2559 ทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระวิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 54.52 กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา มีค่าเฉลี่ย 47.26 กลุ่มสาระวิชาภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 31.66 กลุ่มสาระวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 42.99 กลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 41.68 และผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2559 ทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระวิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 47.17 กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา มีค่าเฉลี่ย 49.72 กลุ่มสาระวิชาภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 31.39 กลุ่มสาระวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 29.87 กลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 35.08 โดยภาพรวมยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของโรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลที่ผู้ปกครองมองว่าไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเห็นได้จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียน ที่ผ่านมา ดังนั้น สถานศึกษาของรัฐบาล จึงจำเป็นต้องดำเนินการปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชนต่อไป ตัวชี้วัดที่เป็นเครื่องตัดสินถึงความสำเร็จในการบริหารองค์การต้องอาศัยกระบวนการที่ชัดเจน ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย และการที่จะสามารถทำให้บุคลากรในองค์กรมีการทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ผู้บริหารอาจต้องใช้หลักปัจจัยการบริหารเข้ามาสนับสนุน ปัจจัยการบริหารจึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถเป็นเครื่องมือสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเกิดประสิทธิผล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด 2559)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและประโยชน์ของปัจจัยการบริหาร ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยใช้ปัจจัยการบริหารลักษณะขององค์การ ลักษณะสภาพแวดล้อม ลักษณะบุคคล นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ให้สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลจากผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย เพิ่มคุณภาพของผู้เรียน เกิดการพัฒนาที่ดีมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
4. เพื่อสร้างสมการทำนายปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา 27 แห่ง จำนวน 690 คน และขยายโอกาสทางการศึกษา 82 แห่ง จำนวน 453 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2560 รวมจำนวน 1,143 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา และขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2560 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie & Morgan (1970) ได้ตัวอย่างจำนวน 288 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยจำแนกตามประเภทของสถานศึกษาได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 174 คน และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 114 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านลักษณะขององค์กร ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านลักษณะของบุคคล และปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ตามแนวคิดของ Steers (1977) ซึ่งแบ่งปัจจัยการบริหารไว้ 4 ด้าน ได้แก่ ลักษณะขององค์กร ลักษณะสภาพแวดล้อม ลักษณะบุคคล นโยบายการบริหาร และการปฏิบัติ จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ศึกษาตราด ตามแนวคิดของ Miskel and other (1983) 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน จำนวน 24 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 ข้อ และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา จำนวน 24 ข้อ โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60 ถึง 1.00 และทำการตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อคำถามระหว่าง .20 – .71 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .94 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามประสิทธิผลของสถานศึกษา เท่ากับ .88

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมุติฐาน ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
4. การสร้างสมการทำนายปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบหลายขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านลักษณะของบุคคล ($\bar{x} = 4.11$, $SD = .43$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน 2) ด้านลักษณะขององค์กร ($\bar{x} = 4.08$, $SD = .39$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเหมาะสม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการนิเทศภายในอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.08$, $SD = .40$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการบริหารงานให้เกิดประโยชน์ 4) ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 4.07$, $SD = .42$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บุคลากรในสถานศึกษาให้ความร่วมมือกันในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ บรรยากาศภายในโรงเรียนเอื้อต่อการทำงานของครู

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ($\bar{x} = 4.05$, $SD = .42$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษานำผลการทดสอบของนักเรียนมาเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา 2) ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.03$, $SD = .43$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการปรับปรุง อาคาร สถานที่ ให้มีความสะอาด เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการพัฒนาสื่อ อุปกรณ์การสอนอย่างสม่ำเสมอ และทันสมัย 3) ด้านความสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ($\bar{x} = 4.03$, $SD = .44$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาในสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสถานศึกษา 4) ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{x} = 3.97$, $SD = .37$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนสามารถใช้ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกโรงเรียนให้เกิดประโยชน์

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหาร แต่ละด้านกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ปัจจัยการบริหารแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในทุกด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะขององค์กร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะของบุคคล และด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ โดยรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r = .71$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r = .65$) ส่วนปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะขององค์กร และด้านลักษณะของบุคคล มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 1 ตารางค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละด้าน

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา	ประสิทธิผล สถานศึกษา	
	r_{xy}	p
1. ด้านลักษณะขององค์กร (X_1)	.59**	.00
2. ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม (X_2)	.59**	.00
3. ด้านลักษณะของบุคคล (X_3)	.57**	.00
4. ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ (X_4)	.65**	.00
รวม	.71**	.00

4. ปัจจัยการบริหารในภาพรวมสามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้ โดยพบว่า มีปัจจัยเป็นตัวแปรทำนายที่ดีที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ ปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะขององค์กร และด้านลักษณะของบุคคล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของทั้ง 4 ปัจจัย เท่ากับ .72 และสามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้ร้อยละ 51.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และเมื่อนำค่าสถิติตัวแปรทำนายที่ดีที่สุดมาสร้างสมการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ในรูปสมการคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.07 + .31 (\text{ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ}) + .13 (\text{ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม}) + .17 (\text{ด้านลักษณะขององค์กร}) + .12 (\text{ด้านลักษณะของบุคคล})$$

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางการบริหาร โดยเฉพาะการบริหารทางการศึกษา ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยในทุกๆ ด้าน และตอบสนองความต้องการของชีวิตและสังคมตามกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีเป้าหมายประสงค์ที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนทุกคนให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับช่วงวัย ครุมีทักษะการปฏิบัติงาน ที่เหมาะสมและมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานของโรงเรียน จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจขอบข่ายงานของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านลักษณะขององค์กร ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะของบุคคล ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารงานของสถานศึกษารรลุตามเป้าหมาย และเมื่อพิจารณาผล

การศึกษาปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายเพิ่มเติมโดยจำแนกตามรายด้าน ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านลักษณะขององค์กร โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน ผู้บริหารกำหนดแผนงาน โครงการของโรงเรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และสภาพปัญหาปัจจุบันของโรงเรียน และประชาสัมพันธ์ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโรงเรียนให้บุคลากรเข้าใจแนวทางปฏิบัติงานและประมวลผลร่วมกัน การที่จะทำงานให้บรรลุความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน บุคลากรในโรงเรียนควรมีโอกาสร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ รวมทั้งคำนึงถึงการตัดสินใจที่มีผลต่อเป้าประสงค์ของโรงเรียนด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ เรือนทอง (2550) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยลำดับแรก คือ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะจะช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน: การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงของตัวแบบ พบว่า ปัจจัยทางการบริหารมีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน 3) ปัจจัยด้านลักษณะของบุคคล โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเห็นคุณค่าของความแตกต่างของบุคลากรที่มีทักษะและวิธีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มอบหมายงานให้บุคลากรได้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของบริบทและสังคม และบุคลากรในโรงเรียนยอมรับในความแตกต่างของกันและกัน เมื่อบุคลากรคือหัวใจของความสำเร็จของโรงเรียน การที่โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความหลากหลายและเชี่ยวชาญแตกต่างกันก็จะก่อให้เกิดความสมดุลและความเหมาะสมของการทำงานร่วมกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความโดดเด่น

ด้านต่างๆ จะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งในด้านเทคนิคและวิธีการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานต่างๆ ในโรงเรียนมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การบริหารสถานศึกษา การบริหารและการสนับสนุน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า ครูมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน 4) ปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ เป็นเครื่องมือในการกำหนดภาพความสำเร็จขององค์กร โดยเฉพาะโรงเรียนที่ต้องการประสบความสำเร็จต้องมีการนำข้อมูลและผลการประเมินงานมาเป็นข้อมูลในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ตลอดจนต้องสื่อสารทำความเข้าใจให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจและปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน การดำเนินงานของโรงเรียน จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wrigley (2007) ที่ได้ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนและการปรับปรุงโรงเรียน: คำถามกระบวนทัศน์พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนและการพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับสูงเป็นอันดับแรกๆ นั้น โรงเรียนต้องมีกระบวนทัศน์มุ่งเน้นจุดมุ่งหมายของการศึกษาอย่างชัดเจน การมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทสังคม การจัดการเรียนการสอน ต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายจัดการศึกษามุ่งเน้นไปที่ผลผลิต คือ ให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถกระตุ้นจิตใจให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง พัฒนางานที่ทำมีความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนเสริมสร้างความพึงพอใจให้ครู ทูมทีมงานเพื่อคุณภาพของสถานศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารงานอย่างเต็มกำลัง ตามความรู้ความสามารถ จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรมสัมมนา หรือศึกษาดูงาน สอดคล้องกับการวิจัยของ อภิเดช

พลเยี่ยม (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากผู้ปกครอง ด้านความพึงพอใจของครู และด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามลำดับ และเมื่อพิจารณาผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามรายด้าน มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้ 1) ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อสถานศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมแข่งขันด้านวิชาการกับหน่วยงานต่างๆ เนื่องจากประสิทธิภาพของบุคลากรที่สามารถใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดความพึงพอใจและเป็นที่ยอมรับจากผู้ปกครอง แต่นักเรียนส่วนใหญ่มีนิสัยรักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด สื่อแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชร จรูญผล (2549) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์พหุระดับของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ตัวแปรระดับนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิมวิชาวิทยาศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ และเวลาที่ใช้ในการเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเร่งส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม 2) ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกโดยเฉพาะการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา และการประกอบอาชีพสุจริต สำหรับนักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสถานศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายนั้น ผู้บริหารต้องเพิ่มความมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบของโรงเรียน ร่วมรักษากฎระเบียบและปฏิบัติ เพื่อเพิ่มระดับพฤติกรรมให้นักเรียนมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน สอดคล้องกับ

(กาญจนา เกษร 2555) กล่าวว่า การศึกษานอกจากจะสร้างเสริมความเจริญให้กับคนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกายให้มีความสมบูรณ์แข็งแรง พัฒนาการส่วนต่างๆ อย่างเหมาะสมกับวัย ด้านสติปัญญามีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และมีความคิดอย่างสร้างสรรค์ ด้านสังคมสามารถนำความรู้ ความสามารถและทักษะอันจำเป็นนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างเป็นสุขและดำเนินจิตใจ รู้จักเหตุผล มีวินัย คุณธรรม จริยธรรมอย่างเหมาะสมและดีงามแล้ว ทศนคติทางบวกจะเป็นผลที่เกิดขึ้นจากผู้ได้รับการศึกษาครบถ้วนทั้ง 4 ด้าน 3) ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนต้องให้ความสำคัญในส่วนของผู้บริหารและครูมีการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมาให้ได้ผลดีตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โรงเรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมโดยการกำหนดนโยบายต่างๆ ของโรงเรียน จะต้องสอดคล้องและทันสมัยทันกับความเจริญก้าวหน้าและส่งเสริมให้ครูมีการใช้ระบบสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน นำแนวคิดนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยในการวางแผนปรับเปลี่ยนและพัฒนาการเรียนการสอน สอดคล้องกับนิรุตติ พลบุตร (2549) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพในโรงเรียน นอกจากโรงเรียนจะต้องสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแล้ว จะต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน 4) ด้านความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้กำลังใจครูซึ่งเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหรือสถานการณ์ไม่คาดฝัน ครูในโรงเรียนสามารถควบคุมสถานการณ์การได้และต้องส่งเสริมในส่วนของผู้บริหาร และครูมีการนำผลจากการทดสอบนักเรียนในระดับต่างๆ ไปวางแผนการก่อนจัดโครงการ และกิจกรรมพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนซึ่งมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้ายเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยครูควรนำผลการทดสอบของนักเรียนมาเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนานักเรียนในแต่ละชั้นเรียน โรงเรียนมีการพัฒนาและปรับปรุงในการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอสอดคล้องกับ Glickman (1990) กล่าวว่า ทฤษฎีความสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้เป็น

อย่างดี การที่โรงเรียนจะมีประสิทธิผลนั้น ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน เพราะโรงเรียนประกอบด้วยคนหลายกลุ่มหลายฝ่ายในการทำงานร่วมกัน ความขัดแย้งทางความคิดย่อมเกิดขึ้น ซึ่งเมื่อโรงเรียนไม่มีความขัดแย้ง สามารถแก้ปัญหา ต่างๆ ภายในโรงเรียนเป็นไปได้อย่างราบรื่นก็จะส่งผลต่อให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผล

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .57 ถึง .65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ให้ไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และเล็งเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างองค์การ ยอมรับความสามารถที่หลากหลายของครู ครูมีอิสระในการทำงาน ให้ความมั่นใจต่อการตัดสินใจของครู มีการมอบหมายและกระจายอำนาจให้ผู้ร่วมงาน เพื่อพัฒนาให้ครูในโรงเรียนปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละด้านกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา เกษร (2555) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนกับประสิทธิผลโรงเรียนมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางบวกในระดับค่อนข้างสูง

การศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เรียงตามลำดับการทำนายที่ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะขององค์การ ด้านลักษณะของบุคคล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของทั้ง 4 ปัจจัยเท่ากับ .72 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้ร้อยละ 51.30 ซึ่งแต่ละตัวแปรทำนายสามารถอธิบายได้ ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ สามารถร่วมทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นโยบายการบริหารและการปฏิบัติเป็นภารกิจสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของกระบวนการบริหาร สถานศึกษา ผู้บริหารควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ และผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่

องค์การ พร้อมทั้งการมีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายการบริหารและการปฏิบัติให้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยที่สิทธิพงษ์ ภูมิภักดีพรรณ (2550) ที่ได้ศึกษา ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพโรงเรียนอาชีวศึกษา มีจำนวน 2 ปัจจัย เรียงตามลำดับ ค่าอิทธิพลได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำเปลี่ยนแปลงสภาพของผู้บริหาร และปัจจัยวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม สามารถร่วมทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการ นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมยังมีผลต่อสภาพจิตใจของครูและผู้บริหาร การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนเจตคติที่ดีในการเรียนให้เกิดกับผู้เรียนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจำรัส พิมพ์ (2547) พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนครด้านการเรียนการสอน มีการจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยด้านลักษณะขององค์การ สามารถร่วมทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การของสถานศึกษา ได้ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรได้ทราบถึงเป้าประสงค์ของสถานศึกษาด้วยรูปแบบวิธีการต่างๆ ทำให้บุคลากรเกิดความตระหนักเห็นคุณค่าและความสำคัญในเป้าประสงค์ของสถานศึกษา การนำเป้าประสงค์ไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานต่างๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้เป้าประสงค์ของสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จ ดังนั้น การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนร่วมกัน ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อบรรลุผลสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ (โสภณ ม่วงทอง 2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออก พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออก เรียงลำดับค่าอิทธิพลจากมากไปน้อย มีทั้งหมด 6 ปัจจัย คือ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร ปัจจัยบรรยากาศโรงเรียน ปัจจัยวัฒนธรรมของโรงเรียน ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ปัจจัยการสื่อสารและปัจจัยความผูกพันของครู 4) ปัจจัยด้านลักษณะของบุคคลสามารถร่วมทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้อาจ

เป็นเพราะว่า บุคลากรคือหัวใจของความสำเร็จของโรงเรียน การที่โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความหลากหลายและเชี่ยวชาญแตกต่างกัน ก็จะก่อให้เกิดความสมดุลและความเหมาะสมของการทำงานร่วมกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความโดดเด่นด้านต่างๆ จะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในด้านเทคนิคและวิธีการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานต่างๆ ในโรงเรียนมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของชยธิดา กัญหา (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประสิทธิภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลทางบวกสูงสุดต่อประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือ ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การเชิงบวก รองลงมา คือ ปัจจัยวิสัยทัศน์ผู้บริหาร และปัจจัยวัฒนธรรมองค์การเชิงลบ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาทุกๆ เดือน เพื่อติดตามผลการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรและนักเรียน
2. ผู้บริหารควรจัดบรรยากาศภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการทำงานของครู ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสม่ำเสมอ
3. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ หรือจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. ผู้บริหารควรตระหนักและดำเนินการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
5. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ห้องสมุด โดยจัดปรับปรุงห้องสมุดให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดตารางวันและเวลาให้นักเรียนทุกชั้นเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าสม่ำเสมอ
6. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังความประพฤติที่ดีของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน
7. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับอุปกรณ์การเรียนการสอน ควรจัดให้มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่

ทันสมัยให้ครบทุกห้องเรียน จัดคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอ
ต่อนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนค้นคว้าข้อมูลในการเรียนวิชา
นั้นๆ เพิ่มเติมได้ หรือมีอุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อการจัดการ
เรียนการสอนในห้องปฏิบัติการต่างๆ

8. ผู้บริหารควรตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายใน
สถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเด็กนักเรียน บุคลากรในสถาน
ศึกษา หรือผู้ปกครองที่เกิดปัญหาในด้านต่างๆ ผู้บริหาร
ควรให้ความสำคัญต่อทุกๆ ฝ่าย ไม่ปล่อยปะละเลยต่อ
ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยการบริหารของผู้บริหารแต่ละ
ด้านเป็นรายกรณี ในโรงเรียนที่มีประสิทธิผลที่เป็นเลิศ
เพื่อค้นหาแนวทางวิธีปฏิบัติ

2. ควรศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษาศรีสะเกษ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง
จาก ดร.ธนวิน ทองแพง ประธานกรรมการควบคุม
วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ
จิระโร กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์
ชารี มณีศรี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำ
ปรึกษา คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจ
ใส่อย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา เกษร. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กร
กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2555.
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด, สำนักงาน.
แผนปฏิบัติการประจำปี 2559. ตราด: สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด, 2559.
จำรัส พิมพ์. การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สกลนคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2547.

ชยาธิศ กัญหา. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.

นงลักษณ์ เรือนทอง. รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มี
ประสิทธิผล. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

นิรุติ พลบุตร. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลการบริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาศงขลา เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2549.
ภารดี อนันต์นาวิ. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการ
บริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. ชลบุรี: มนตรี,
2557.

วัชร จรุงผล. การวิเคราะห์พระคัมภีร์ของตัวแปรที่มี
อิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา,
2549.

วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการ
บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพื้นที่
ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปรัชญา
ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อ
ประสิทธิผลของโรงเรียน: การพัฒนาและ
ตรวจสอบความตรงของตัวแบบ. วิทยานิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2551.

สิทธิพงษ์ ภูมิภักดีพรรณ. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ
ของคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษา
เอกชน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.

โสภณ ม่วงทอง. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน
เอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออก.
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย
บูรพา, 2553.

อภิเดช พลเยี่ยม. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทาง
วิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556.

Glickman, C.D. **Supervision in transition: A
developmental approach.** 2nd ed.
Boston: Allyn & Bacon, 1990.

Hellriegel, D. and J. W. Slocum. **Organizational
Behavior.** St Paul: West Publishing Co,
1976

Krejcie and Morgan. **Determining sample size
for research activities.** Educational and
Psychological Measurement, 1970.

Miskel, C.D. David McDonald and Susan Bloom.
Structural and Expectancy Linkages
within Schools and Organizational
Effectiveness. **Educational
Administration Quarterly.** 19, 1 (1983)
: 49–82.

Steers, R.M. **Organizational effective : A
Behavioral view.** California: Goodyear
Publishing Company, 1977

Wrigley, T. **School effectiveness and school
improvement: Questioning the
paradigms.** University of University of
Edinburgh, 2007.